

Sopimus kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista, Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Kaupunginhallitus 23.02.2026
770/00.01.02.02/2026

Valmistelija

kaupunginlakimies Niclas Sundman, niclas.sundman@salo.fi, 02 778 2059

Asian tausta

Lastensuojelulain (417/2007) 77 §:ssä säädetään itsenäistymisvaroista. Lainkohdan 1 momentin mukaan ”Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Lastensuojelulain 77 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueella on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 23 vuotta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustalvelujen järjestämisvastuun siirron myötä vastuu lastensuojelun järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Tämä koskee myös vastuuta itsenäistymisvarojen kerryttämiseen liittyen.

Hyvinvointialueella on käynyt ilmi, että itsenäistymisvaroja ei ole kaikilta osin kerrytetty riittävästi eikä niitä näin ollen ole myöskään maksettu niille henkilöille, joiden jälkihuolto on päättynyt.

Voimaannpanolain (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 616/2021) 25 §:n 3 momentin mukaan, jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoa joko voimassa olevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon.

Asiaa on käsitelty Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (myöhemmin myös Varha) ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa, jossa on 6.11.2025 sovittu kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista Varhan ja kuntien välillä.

Kuntajohtajakokouksessa on sovittu periaatteista, joilla kunta ja Varha vastaavat mahdollisesti kerryttämättä jääneiden itsenäistymisvarojen korvaamisesta, sekä maksamattomien itsenäistymisvarojen maksamiseen liittyvistä käytännön menettelyistä. Neuvottelujen pohjalta Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue ovat luonnostelleet sopimuksen, jota myös muut seudun kunnat voivat hyödyntää omissa itsenäistymisvaroja koskevissa neuvotteluissaan Varhan kanssa. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja kuntajohtajien välisissä kokouksissa on käsitelty kunnan järjestämisvastuun aikaisia lastensuojelussa mahdollisesti kerryttämättömiä itsenäistymisvaroja ja sopimusten laatimista tähän liittyen.

Sopimus kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista

Neuvoteltu sopimus koskee tilanteita, joissa vastuu itsenäistymisvarojen kerryttämisestä on ollut sekä Salon kaupungilla (31.12.2022 saakka) että Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (1.1.2023 lähtien).

Hyvinvointialue on toimittanut Salon kaupungille kuntakohtaisilla tiedoilla täydennettäväksi ja hyväksyttäväksi luonnoksen sopimuksesta, jossa sovitaan noudatettavista menettelytavoista sekä vastuujaoista edellä mainittujen tilanteiden osalta.

Tilanteissa, joissa sijaishuollon tai jälkihuollon asiakkuus on ollut voimassa järjestämisvastuun siirtyessä Varhalle, Varha selvittää kertymättömien itsenäistymisvarojen määrän, josta kummatkin Varha ja kaupunki vastaavat järjestämisvastuunsa alaiselta ajalta. Varhan yhteyshenkilö ilmoittaa kaupungille sen euromäärän, josta kaupunki vastaa. Kaupungin yhteyshenkilö ilmoittaa viimeistään 30 päivän kuluessa euromäärän hyväksymisestä Varhan yhteyshenkilölle. Tämän jälkeen Varha tekee asiassa päätöksen itsenäistymisvaroista, mikäli asiakkaan sijais- tai jälkihuolto on päätöksentekohetkellä voimassa, tai vahingonkorvauksesta, mikäli henkilön sijais- tai jälkihuollon asiakkuus on jo päättynyt. Varha suorittaa maksun henkilölle, jonka itsenäistymisvaroja asia koskee ja samassa yhteydessä laskuttaa kaupunkia hyväksytyn euromäärän mukaisesti.

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa 6.11.2025 sovittiin, että Varha palkkaa tässä sopimuksessa kuvattua tehtävää hoitamaan henkilön (1 htv), jonka palkkakulut työnantajan sivukuluineen jaetaan Varhan ja kuntien kesken siten, että Varha maksaa kustannuksista puolet ja kunnat vastaavat omasta osuudestaan asukaslukunsa mukaisessa suhteessa. Kustannusjakoa koskeva excel otetaan sopimuksen liitteeksi. Varha laskuttaa palkatusta työntekijästä aiheutuvat kulut kunnilta kerran vuodessa toteutuneen mukaisesti.

Sopimusluonnos kuntakohtaisilla tiedoilla täydennettynä liitteineen on kokousasian liitteenä.

Menettely tilanteissa, joissa kerryttämisvastuu ollut yksin kaupungilla

Esityksenä on, että edellä mainitun sopimuksen kattamien kaupungin ja Varhan molempien vastuulle kuuluvien tapausten lisäksi kaupunki selvittää oma-aloitteisesti myös kaikkien sellaisten henkilöiden, joiden jälkihuolto on päättynyt viimeistään 31.12.2022, itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen ja korvaa mahdollisesti kerryttämättä ja maksamatta jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta. Tältä osin itsenäistymisvarojen suorittamista koskeva päätöksenteko tapahtuu

kaupungin normaalissa vahingonkorvausten suorittamista koskevassa menettelyssä.

Itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen selvittäminen vaatii yhteistyötä Varhan kanssa, jolle sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterit ovat siirtyneet.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että Salon kaupunki solmii liitteen 1 mukaisen sopimuksen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista. Sopimus tulee voimaan, kun sopimus on allekirjoitettu molempien sopijapuolten kesken.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että kaupunki selvittää oma-aloitteisesti myös kaikkien sellaisten henkilöiden, joiden jälkihuolto on päättynyt viimeistään 31.12.2022, itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen ja korvaa mahdollisesti kerryttämättä ja maksamatta jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös

Tiedoksianto

Varsinais-Suomen hyvinvointialue